

รายงานผลงานเรื่องเต็มการทดลองสิ้นสุด โครงการวิจัยเร่งด่วน ปีงบประมาณ 2557

1. ชุดโครงการวิจัย : การพัฒนาองค์ความรู้การผลิตพืชผักตามมาตรฐานการส่งออก โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และปทุมธานี
2. โครงการวิจัย : การพัฒนาองค์ความรู้การผลิตพืชผักตามมาตรฐานการส่งออก โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และปทุมธานี
- กิจกรรมที่ 3 : โครงการวิจัยการถ่ายทอดระบบการผลิตพืชผักเพื่อการส่งออก
- กิจกรรมที่ 3.3 : การฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตพืชผักให้มีคุณภาพ
3. ชื่อการทดลอง (ภาษาไทย) : การถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตพืชผักให้มีคุณภาพได้มาตรฐานการส่งออกในจังหวัดนครปฐม
- ชื่อการทดลอง (ภาษาอังกฤษ): The transfer of technology to produce vegetables to quality standards Export in nakhon pathom.
4. คณะผู้ดำเนินงาน
หัวหน้าการทดลอง	: นายทอม เตียะเพชร	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5
ผู้ร่วมงาน	: นายเพทาย กาญจนเกษร	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม
	: นายอดุลย์รัตน์ แคล้วคลาด	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม
	: นางสาวสุภัค แสงทวี	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม
	: นางศิริจันทร์ อินทร์น้อย	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม

5. บทคัดย่อ

การถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตพืชผักให้มีคุณภาพได้มาตรฐานส่งออกในจังหวัดนครปฐม ดำเนินการที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม ในช่วงเดือนตุลาคม 2555 – เดือนกันยายน 2557 เนื่องจากปัญหาการผลิตพืชผักเพื่อการส่งออกที่มีปริมาณลดลงและพบปัญหาการแจ้งเดือนจากประเทศผู้ซื้อ ผลผลิตปลายทาง ได้แก่ การติดไปของแมลงศัตรูพืช การตรวจพบการปนเปื้อนของสารพิษตกค้าง และจุลินทรีย์ปนเปื้อนในผลผลิตผักสด ส่งผลให้เกษตรกร และผู้ประกอบการส่งออกผลผลิตผักสดไม่สามารถส่งสินค้าออกไปยังตลาดต่างประเทศได้ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐมได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาการผลิตพืชผักส่งออกโดยเฉพาะเกษตรกรที่ส่งผลผลิตขายยังประเทศในกลุ่มของสหภาพยุโรป (EU) โดยเน้นที่เกษตรกรในเครือข่ายโรคคัดบรรจุ (EL) โดยใช้กระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชผักโดยวิธีการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) โดยได้ดำเนินกิจกรรมดังนี้ 1. แปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับ

สภาพพื้นที่ 2.การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชผักส่งออก เช่น การผลิตกะเพรา โหระพาเพื่อการส่งออก การฝึกปฏิบัติ และการจัดกิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีร่วมกับผู้ประกอบการส่งออกพืชผักในพื้นที่จังหวัด นครปฐมเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตพืชผักส่งออกที่ได้มาตรฐานระหว่างเกษตรกรใน เครือข่ายส่งออกด้วยกัน 3.ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐมได้ร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการส่งออก และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ร่วมกันดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีและจัด นิทรรศการเพื่อเผยแพร่การดำเนินงาน 4.เกษตรกรได้รับความรู้ นำเทคโนโลยีไปปรับใช้ในพื้นที่เพื่อให้เป็น แปลงต้นแบบเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่เกษตรกรต่อไป ซึ่งกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการ ผลิตไปยังเกษตรกรในพื้นที่ที่มีศักยภาพ และเทคโนโลยีมีความเหมาะสมกับพื้นที่ เป็นที่ยอมรับ สามารถช่วย ลดปัญหาการผลิต และช่วยยกระดับการส่งออก นำมาซึ่งรายได้และผลตอบแทนให้แก่เกษตรกรได้อย่างยั่งยืน

6. คำนำ

การส่งออกผักและผลไม้สดไปยังกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ถือเป็นรายได้ที่สำคัญของประเทศ ช่วงปี ที่ผ่านมาผักและผลไม้สดประสบปัญหาถูกประเทศผู้ค้าแจ้งเตือนเกี่ยวกับสารเคมีตกค้างเกินค่ามาตรฐาน การ ปนเปื้อนของเชื้อจุลินทรีย์ และศัตรูพืช ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่ออนาคตการส่งออกพืชผักของไทย ที่ต้องอาศัย ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันทั้งภาครัฐเอกชนและเกษตรกร ปัจจุบันแต่ละประเทศได้กำหนด มาตรฐานอาหารปลอดภัย เพื่อควบคุมคุณภาพสินค้าเกษตรที่นำเข้า และเพิ่มความปลอดภัยให้แก่ผู้บริโภค ภายในประเทศ (ปิยะมาศ และคณะ,2554) ซึ่งประเทศไทยเองไม่ได้นั่งนอนใจ ในปี 2554 กรมวิชาการเกษตร ได้ออกประกาศกำหนดมาตรการควบคุมพิเศษการส่งออกผักและผลไม้สดไปยังกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป นอร์เวย์ และสมาพันธรัฐสวิส (กรมวิชาการเกษตร, 2554) เพื่อแก้ปัญหาการตรวจพบศัตรูพืชติดไปกับสินค้าที่ ส่งออกจากประเทศ ดังนั้นจากการตระหนักถึงปัญหาดังที่กล่าวมา จึงจำเป็นต้องการมีถ่ายทอดและเผยแพร่ องค์ความรู้ในผลิตพืชผักเพื่อการส่งออกให้แก่บุคลากรของภาครัฐ ภาคเอกชนและเกษตรกรต่าง ๆ ให้เขา ใจถึงระบบการผลิตที่ได้มาตรฐานส่งออก โดยเน้นที่เกษตรกรในเครือข่ายโรงคัดบรรจุ (EL) โดยใช้กระบวนการ ถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยการดำเนินกิจกรรมดังนี้ 1.แปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ 2. การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชผักส่งออก เช่น การผลิตกะเพรา โหระพาเพื่อการส่งออก 3.ศูนย์วิจัยและ พัฒนาการเกษตรนครปฐมได้ร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการส่งออก และหน่วยงานราชการ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ร่วมกันดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีและจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่การดำเนินงาน 4. เกษตรกรได้รับความรู้ นำเทคโนโลยีไปปรับใช้ในพื้นที่เพื่อให้เป็นแปลงต้นแบบเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม กับพื้นที่เกษตรกรต่อไป

7. วิธีดำเนินการ

อุปกรณ์

- 1.เอกสารประกอบการฝึกอบรม ได้แก่ เทคโนโลยีการผลิตพืชผักเพื่อการส่งออก
- 2.แปลงศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชผักตามมาตรฐานการส่งออก สำหรับการศึกษาดูงานและฝึกปฏิบัติ

3. สื่อนำเสนอเพื่อจัดนิทรรศการ การผลิตในโรงคัดบรรจุพีชและผลไม้
4. วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในการจัดฝึกอบรม
5. วัสดุและอุปกรณ์ในการเกษตรเพื่อจัดทำแปลงศูนย์เรียนรู้การผลิตพีชผักเพื่อการส่งออก

วิธีการ

1. ประชุมชี้แจงการดำเนินงานของโครงการและการจัดทำแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

2. ดำเนินการฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติให้กับผู้ปฏิบัติงาน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม และนักวิชาการเกษตรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม เกี่ยวกับการผลิตพีชผักให้มีคุณภาพได้มาตรฐานส่งออก ศัตรูพืชกักกันและการควบคุม การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวให้พีชผักมีคุณภาพ และปัจจัยการผลิตที่มีความเสี่ยงที่จะทำให้ผลผลิตจากแปลงไม่ปลอดภัยและวิธีการลดความเสี่ยง รวมถึงการจัดทำเอกสารและสื่อเผยแพร่ต่าง ๆ

ระยะเวลา เริ่มต้น ตุลาคม 2555 สิ้นสุด กันยายน 2557

สถานที่ดำเนินการ 1. แปลงต้นแบบการผลิตพีชผักปลอดภัยตามมาตรฐานการส่งออก

2. โรงคัดบรรจุพีชผัก ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม

8. ผลการทดลองและวิจารณ์

ดำเนินการฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติให้กับผู้ปฏิบัติงาน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม และนักวิชาการเกษตรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม เกี่ยวกับการผลิตพีชผักให้มีคุณภาพได้มาตรฐานส่งออก ศัตรูพืชกักกันและการควบคุม การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวให้พีชผักมีคุณภาพ และปัจจัยการผลิตที่มีความเสี่ยงที่จะทำให้ผลผลิตจากแปลงไม่ปลอดภัยและวิธีการลดความเสี่ยง ในกิจกรรม 4 กิจกรรมได้แก่ ดังนี้ 1. แปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ 2. การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพีชผักส่งออก เช่น การผลิตกะเพรา โหระพาเพื่อการส่งออก 3. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐมได้ร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการส่งออก และหน่วยงานราชที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ร่วมกันดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีและจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่การดำเนินงาน 4. เกษตรกรได้รับความรู้ นำเทคโนโลยีไปปรับใช้ในพื้นที่เพื่อให้เป็นแปลงต้นแบบเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่เกษตรกร โดยกิจกรรมที่เป็นการฝึกอบรมนั้นภาคเข้าเป็นการบรรยายในหัวข้อเทคโนโลยีการผลิตพีชผักเพื่อการส่งออก ช่วงบ่ายเป็นการศึกษาดูงานแปลงศูนย์เรียนรู้การผลิตพีชผักเพื่อการส่งออก และการดำเนินงานโรงคัดบรรจุพีชผักและผลไม้ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม

ภาพที่ 1 การถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตพืชผักเพื่อการส่งออกแก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และเกษตรกรเครือข่าย
โรงคัดบรรจุพืชผักเพื่อการส่งออก

ภาพที่ 2 แปลงศูนย์เรียนรู้การผลิตกะเพราเพื่อการส่งออกจังหวัดนครปฐม

ภาพที่ 3 แปลงศูนย์เรียนรู้การผลิตโหระพาเพื่อการส่งออกจังหวัดนครปฐม

9. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

การถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตพืชผักให้มีคุณภาพได้มาตรฐานส่งออกในจังหวัดนครปฐม โดยเน้นที่เกษตรกรในเครือข่ายโรคภัยบรรจ (EL) โดยใช้กระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชผักโดยวิธีการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) การศึกษาดูงานแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น การผลิตกะเพรา โหระพาเพื่อการส่งออก การฝึกปฏิบัติ และการจัดกิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีร่วมกับผู้ประกอบการส่งออกพืชผักในพื้นที่จังหวัดนครปฐมเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตพืชผักส่งออกที่ได้มาตรฐานระหว่างเกษตรกรในเครือข่ายส่งออก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการส่งออก และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ส่งผลให้เกษตรกรได้รับความรู้ นำเทคโนโลยีไปปรับใช้ในพื้นที่เพื่อให้เป็นแปลงต้นแบบเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่เกษตรกรต่อไป

10. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์:

1. นำผลงานวิจัยถ่ายทอดให้เกษตรกรในพื้นที่ที่ทำการผลิตพืชผักเพื่อการส่งออก
2. นำผลงานวิจัยที่ได้จัดทำเป็นเอกสารทางวิชาการแนะนำเผยแพร่ในงานคลินิกเกษตร และงานจังหวัดนครปฐมพบประชาชน
3. นำผลงานวิจัยนำเสนอในการประชุมวิชาการประจำปี ของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5
4. นำผลงานวิจัยเรื่องเต็มนำเสนอในรายงานประจำปีของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม

11. เอกสารอ้างอิง :

กรมวิชาการเกษตร. 2554. การจัดการผักและผลไม้สดเพื่อการส่งออกไปสหภาพยุโรป. สำนักวิจัยและพัฒนา
วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร กรมวิชาการเกษตร. กรุงเทพฯ

ปิยะมาศ โสมภีร์, อรรวรรณ ฉัตรสีรุ่ง และสมพร ชุนท์ลือชานนท์, 2554. การใช้มุลวหมักเพื่อลดการปนเปื้อน
เชื้อ *Escherichia coli* ในการผลิตผักชีฝรั่ง และสะระแหน่เพื่อการส่งออก. ใน เรื่องเต็มการประชุม
วิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 49 : สาขาพืช, กรุงเทพฯ. หน้า 17-23 (659 หน้า).